

Ciljni raziskovalni program »NAŠA HRANA, PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI«

OPTIMIZACIJA INSTITUCIONALNO-NORMATIVNIH REŠITEV ZA TRAJNOSTNO
IZKORIŠČANJE GOZDOV V SLOVENIJI (V4-2421)

DS4: GOZDNI DIALOG

Smernice za delovanje gozdnega dialoga

Darja Stare, dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitutu Slovenije

Ljubljana, 2025

Šifra projekta:	V4 - 2421
Naslov projekta:	Optimizacija institucionalno-normativnih rešitev za trajnostno izkoriščanje gozdov v Sloveniji <i>(angl. »Optimization of institutional-normative solutions for sustainable forest management in Slovenia«)</i>
Nosilna RO:	Gozdarski inštitut Slovenije
Vodja projekta:	dr. Nike Krajnc
Naslov dokumenta:	Smernice za delovanje gozdnega dialoga
Delovni sklop:	Gozdni dialog (DS4)
Avtorji dokumenta:	Darja Stare, dr. Nike Krajnc
Ključne besede:	Zakonodaja, problemi, gospodarjenje z gozdovi, participacija, gozdni dialog
Keywords:	Legislation, problems, forest management, participation, forest dialogue
Kraj izdaje:	Ljubljana
Založnik:	Gozdarski inštitut Slovenije
Leto izdaje :	2025
Sofinancerji:	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Javna agencija za znanstveno raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenija v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »NAŠA HRANA, PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI«

KAZALO

1	UVOD.....	4
2	Elementi procesa Gozdnega dialoga	5
3	Struktura procesa Gozdnega dialoga	6
4	Delovanje Gozdnega dialoga	8
5	PREDLOG ZA VZPOSTAVITEV POENOSTAVLJENEGA PROCESA SLOVENSKEGA GOZDNEGA DIALOGA	10
	Predlog strukture	10
	Strokovni svet slovenskega gozdnega dialoga.....	10
	Sekretariat slovenskega gozdnega dialoga	11
	Tematske delovne skupine	11
	Gozdni forum	12
	Predlog področij / tematskih delovnih skupin.....	13
6	Viri	14

1 UVOD

GOZDNI DIALOG – sodobno komunikacijsko orodje gozdne politike

Gozdni dialog (GD) predstavlja formalno skupino za trajni, organizirani in strukturirani dialoški proces v katerem sodelujejo (reprezentativni) z gozdom povezani deležniki, ki predstavljajo svoje interese, povezane z gozdom in gozdarstvom. GD je odprt dolgoročni dialoški proces, ki poteka stalno in v okviru partnerskih diskusij omogoča učinkovitejše sodelovanje, nudi možnost za izmenjavo različnih stališč in oblikovanje dogovorov, za oceno problemov, kakor tudi oblikovanje rešitev v podporo trajnostnemu gospodarjenju z gozdovi. Daje prostor tudi za razpravo o različnih predlogih za prenovu ključne gozdarske zakonodaje in sooblikovanje gozdarske politike ter drugih strateških dokumentov. GD naj bi potekal v **partnerski diskusiji**, to je oblika komunikacije, kjer dve ali več strani izmenjujejo ideje, mnenja in informacije o določeni temi. Gre za proces, ki spodbuja odprto in konstruktivno razpravo, kjer vsi udeleženci prispevajo k dialogu.

GD je v Sloveniji nastal na pobudo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije (MKGP). Njegov glavni cilj je ohranjanje konstruktivne komunikacije med različnimi gozdarskimi organizacijami in Republiko Slovenijo. Zaživel je predvsem v času obravnave 10 letnih gozdnogospodarskih načrtov območij. Struktura slovenskega GD bi morala omogočati trajno in celovito interno in eksterno sodelovanje deležnikov ter promocijo na področju gozdov in gozdarstva. MKGP je pripravil predlog organiziranosti in delovanja Gozdnega dialoga, povzetega po avstrijskem modelu, zaradi pozitivne izkušnje avstrijcev in priporočil Forest Europe, da bi bilo smiselno tudi v Sloveniji formalizirati Nacionalni gozdni program še v obliki procesa oz. Gozdnega dialoga.

V okviru CRP projekta *Optimizacija institucionalno-normativnih rešitev za trajnostno izkoriščanje gozdov v Sloveniji (Lexsilvae)* smo pripravili smernice za delovanje gozdnega dialoga, predvsem z namenom presoje alternativnih rešitev pravne urejenosti Zakona o gozdovih. Smernice so pripravljene na podlagi delovnega gradiva MKGP: GOZDNI DIALOG-sodobno komunikacijsko orodje gozdne politike; ter virov Baloh, 2024 in Hogl in Kvarda, 2008. Namen aktivnosti *Organizacija in izvedba gozdnega dialoga (DS 4.1)* je vzpostavitev poenostavljenega procesa gozdnega dialoga in začetek delovanja tematskih delovnih skupin. Kot glavni rezultat v okviru projekta pa bo ocena predlaganih alternativnih rešitev, ki so bile pripravljene v okviru delovnih sklopov 2 in 3.

2 Elementi procesa Gozdnega dialoga

1. Vizija

Vizija oriše situacijo ali stanje, ki naj bi se uresničilo v prihodnosti.

2. Strateški cilji

Strateški cilji določajo smer ciljno usmerjenega in aktivnega delovanja.

3. Ključni strateški izzivi

Ključni strateški izzivi kažejo, kateri trenutni in prihodnji oziroma notranji in zunanji okvirni pogoji so pomembni za uresničevanje posameznih strateških ciljev. To vključuje kratek in jedrnat opis trenutne in prihodnje situacije na podlagi treh vprašanj:

- Kaj se dogaja na področju ustreznega strateškega cilja? (Dejansko stanje)
- Kako se ocenjuje prihodnji razvoj območja zadevnega cilja? (Vplivni dejavniki in dejavniki z vplivom na strateški cilj)
- Kakšne izzive to predstavlja za predmetno področje zadevnega strateškega cilja?

4. Dejavniki uspeha

Dejavniki uspeha so tisti elementi, vidiki, instrumenti in okvirni pogoji, ki so odločilni za uspešno doseganje strateških ciljev v okviru identificiranih ključnih izzivov. Vodilno vprašanje je:

- Kateri dejavniki/okvirni pogoji/instrumenti prispevajo k doseganju ustreznega strateškega cilja?

5. Strateške usmeritve

Strateške prioritete določajo usmeritev posameznih ukrepov, ki bodo opredeljeni v programu izvajanja strategije. Načeloma so prednostne naloge usmerjene v akcijo, lahko pa vključujejo tudi pristope k rešitvam in ciljem.

6. Program dela

Program dela obsega merilne kazalnike, ukrepe in izvedbo.

Program dela vsebuje konkretne ukrepe in je osrednji izvedbeni instrument Gozdne strategije. Kot "živ" dokument ga je treba nenehno razvijati in prilagajati. Vse institucije, ki so zavezane Gozdnemu dialogu in njegovim rezultatom, so odgovorne za izvajanje ukrepov po Strategiji oziroma programu dela na svojem področju delovanja.

Kazalniki izpolnjujejo dve pomembni nalogi za dialog o gozdovih. Po eni strani se uporabljajo za preverjanje, kako se določen status spreminja glede na zelene cilje. Po

drugi strani pa nam omogočajo oceniti, v kolikšni meri ukrepi prispevajo k doseganju ustreznih ciljev. S tema dvema funkcijama kazalniki pokažejo potrebo po ukrepanju.

7. Evalvacija

V primernem trenutku se ovrednoti uspešnost izvedenih ukrepov in doseganje ciljev. Na podlagi rezultatov vrednotenja se ponovno oceni dejansko stanje gozdov in začne nov krog Gozdnega dialoga.

3 Struktura procesa Gozdnega dialoga

(povzeto po delovnem gradivu MKGP)

TEMATSKE DELOVNE SKUPINE

Namen tematskih delovnih skupin je implementirati delovne naloge, ki jih definira okrogla miza. Predstavljajo vsebinsko operativni del procesa, kjer se naslavlja strateške cilje, vprašanja in ukrepe. Z vsebino povezano delo se opravi v delovnih skupinah, za vsako področje se organizirajo sestanki, ki jih je moč podpreti z usmerjenimi delavnicami, kar pa je odvisno od vodje delovne skupine.

Vabila na posamezne sestanke delovnih skupin odpošlje vodja, ki lahko, če je potrebno, kadarkoli povabi dodatne udeležence/strokovnjake.

Vodje so odgovorni za pripravo in načrtovanje kasnejših aktivnosti.

Udeleženci so lahko katerikoli predstavniki, ki jih nominirajo organizacije same.

V delovne skupine so vključena vsa obstoječa posvetovalna telesa MKGP in operativne skupine za posamezne aktualne in trajne problematike, ki jih je mogoče združiti/organizirati znotraj GD.

V okviru GD bi se tako odvijale:

- **Interna komunikacija** MKGP : ZGS, GIS, BF
Glede na potrebe poteka stalna strokovna podpora MKGP pri oblikovanju in vodenju gozdne politike.
- **Eksterna komunikacija** MKGP + stroka (ZGS, GIS, BF) : civilna družba (organizirani nevladni deležniki na področju gozdov in gozdarstva)
Sodelovanje vseh deležnikov pri oblikovanju strateških in operativnih dokumentov, celovitih prenovah zakonov in predpisov ter vključevanje v širše procese (npr. PRP), ki vključujejo gozd in gozdarstvo.

- Promocija gozdov in gozdarstva s pomočjo sredstev Gozdnega sklada

GOZDNI FORUM

V okviru gozdnih forumov, ki se sklicujejo po potrebi, se odvijajo široke razprave in usklajevanja rezultatov dela v delovnih skupinah. Tu se predstavlja posamezna trenutna stanja, potekajo morebitne razprave in s konsenzom sprejemajo odločitve o odprtih tematskih in procesnih vidikih. Poleg vsebinskega usklajevanja interesov je naloga gozdnega foruma priprava odločitev za okroglo mizo in udejanjanje usmeritev okrogle mize.

OKROGLA MIZA

Okrogla miza je najvišji institucionaliziran odločevalni (glavni in končni) organ (opredeljen v temeljnih dokumentih Slovenskega gozdnega dialoga), ki jo vodi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V okviru okrogle mize potekajo (gozdno) politična in tematska usklajevanja različnih interesov.

Pri okroglih mizah se išče politično ravnovesje med z gozdarstvom povezani interesi in stališči. Okrogle mize so osrednje odločevalsko telo v kontekstu vsebin, ki so obravnavane med gozdnim dialogom. Med okroglimi mizami se tudi opredelijo tematske prioritete procesa dialoga in se hkrati odloča o proceduralnem napredku.

Predsednik okrogle mize je minister pristojen za gozdarstvo

Udeleženci okroglih miz Gozdnega dialoga so vse državne ali nevladne organizacije, ki jih teme gozdarstva zanimajo. Minister vse osebno povabi, zaradi izvedljivosti pa je udeležba omejena na enega predstavnika na organizacijo. Sodelujoče organizacije poskrbijo, da so hkrati vključene v delovne skupine.

UPRAVLJAVSKO-REDAKCIJSKA SKUPINA

Upravljaljsko-redakcijska skupina ob podpori sekretariata predstavlja osrednji organ za delovanje. Je vmesnik med glavnimi sestavnimi deli kot so okrogla miza, gozdni forum in delovne skupine. Odgovorna je za strateško načrtovanje procesa in vodenje procesa, kakor tudi vsebinsko in redakcijsko usklajevanje in zbiranje rezultatov posameznih delovnih skupin.

SEKRETARIAT GOZDNEGA DIALOGA

Sekretariat je odgovoren za skupno koordinacijo procesa obravnavanja tem znotraj gozdnega dialoga, kakor tudi za strateško in operativno načrtovanje in konkretizacijo Gozdnega dialoga in njegovih rezultatov.

Sestanki **sekretariata** so namenjeni razpravam o gozdarski politiki in generalni koordinaciji rezultatov delovnih skupin. Na sestankih so predstavljeni rezultati, to je

mesto posvetovanj in oblikovanja sporazumnih odločitev o posameznih tematikah in proceduralnih vidikih. Poleg usklajevanja interesov se morajo na sestankih pripraviti odločitve za okrogle mize in nato implementirati zahteve, ki so bile opredeljene na okroglih mizah.

Predsednik je vodja generalnega direktorata za gozdarstvo

Član je lahko kdorkoli, torej organizacije, akterji, strokovnjaki ter vsak, ki ima interes do gozdarstva.

4 Delovanje Gozdnega dialoga

AKTIVNOSTI

Vzpostavitev procesa

Vzpostavitev vključuje jasno določitev nosilne institucije, ki je odgovorna za vodenje, koordinacijo in organizacijo procesa, za vsako posamezno delovno telo, ki je del procesa Gozdnega dialoga. Izvajalci se morajo zavezati k odprtosti in transparentnosti ter zgraditi zaupanje med akterji (npr. lastniki gozdov) in drugimi deležniki (npr. okoljske nevladne organizacije). Proces mora od začetka vključevati različne sektorje in ravni.

Načrtovanje procesa

Proces mora imeti jasno časovno dinamiko s posameznimi fazami – konkreten zapis posameznih elementov procesa Gozdnega dialoga (oblikovanje vizije, strateških ciljev in izzivov, dejavnikov uspeha, usmeritve, program dela in predlog evalvacije).

Pri načrtovanju moramo paziti, da ima proces **jasne faze**: oblikovanje problemov in ciljev, izbire ukrepov in evalvacija. Določiti moramo **mejnike**: vnaprej določeni ključni trenutki s časovnim planom. Vendar naj proces omogoča **prilagoditve**, tako tematske kot časovne.

Načrtovanje vsebin

Vsebinski načrt temelji na določitvi tematskih sklopov/področij. Vsak sklop se obravnava v delovni skupini, ki pripravi cilje, kazalnike in predloge ukrepov. Vsebine je potrebno oblikovati tako, da vključujejo ekonomske, ekološke in socialne vidike. Vodje procesa naj ne izločajo »občutljivih« ali konfliktnih tem.

Implementacija in razširjanje rezultatov

Rezultati GD naj se zapišejo v delovnem programu kot izvedbenem orodju, ki služi tudi za razširjanje rezultatov. Za implementacijo je potrebno jasno določiti odgovorne

organizacije in mehanizme spremljanja. Nastali dokumenti naj se dejansko uporabljajo kot vodilo za politiko in prakso.

Evalvacija

Vzpostaviti mehanizem stalnega spremljanja in vrednotenja procesa in rezultatov.

OBVEŠČANJE IN VKLJUČEVANJE

Kanali za splošno informiranje:

- Elektronska pošta
- Intranet
- Socialna omrežja

Kanali za strateški del procesa:

- Forum
- Okrogle mize, posveti

Kanali za operativni del procesa:

- Sestanki
- Delavnice

DELEŽNIKI

Lastniki gozdov

Upravljalci gozdov

Javna gozdarska služba

Gozdno-lesna industrija

Trg lesa in gozdnih lesnih proizvodov

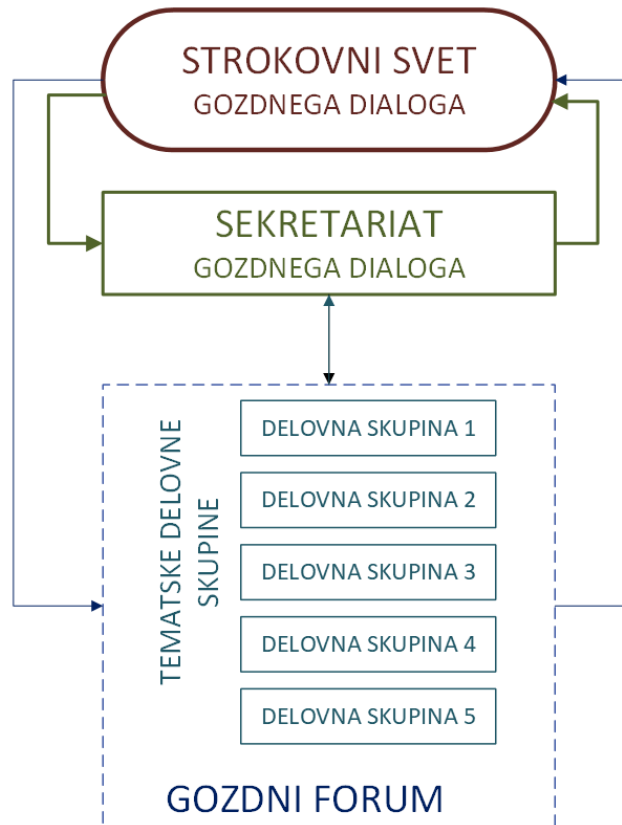
Nevladne okoljske organizacije

Turizem in rekreacija (v gozdnem prostoru)

Pristojna ministrstva

5 PREDLOG ZA VZPOSTAVITEV POENOSTAVLJENEGA PROCESA SLOVENSKEGA GOZDNEGA DIALOGA

Predlog strukture

V procesu gozdnega dialoga poteka **dvosmerna komunikacija**: pobude prihajajo od zgoraj (strokovni svet) navzdol in od spodaj (posamezne tematske delovne skupine) navzgor.

Strokovni svet slovenskega gozdnega dialoga

Strokovni svet je **najvišji odločevalni organ**, v okviru katerega potekajo (gozdno) politična in tematska usklajevanja različnih interesov.

Pri strokovnem svetu se išče politično ravnovesje med z gozdarstvom povezani interesi in stališči. Je osrednje odločevalsko telo v kontekstu vsebin, ki so obravnavane med gozdnim dialogom. Strokovni svet tudi opredeli tematske prioritete procesa dialoga in se hkrati odloča o proceduralnem napredku.

Predsednik (vodja) strokovnega sveta gozdnega dialoga je minister, MKGP

Člani strokovnega sveta so direktorji ZGS, GIS, in prodekan BF-G ter vodje Sektorjev direktorata za gozdarstvo in lovstvo

Sekretariat slovenskega gozdnega dialoga

Sekretariat predstavlja **osrednji organ za delovanje**. Odgovoren je za načrtovanje in vodenje procesa, skupno koordinacijo procesa obravnavanja tem znotraj gozdnega dialoga, kakor tudi za strateško in operativno načrtovanje in konkretizacijo gozdnega dialoga in njegovih rezultatov. Je vmesnik med strokovnim svetom, gozdnim forumom in delovnimi skupinami.

Sestanki sekretariata so namenjeni razpravam o gozdarski politiki in generalni koordinaciji rezultatov delovnih skupin. Na sestankih so predstavljeni rezultati, to je mesto posvetovanj in oblikovanja sporazumnih odločitev o posameznih tematikah in proceduralnih vidikih. Poleg usklajevanja interesov se morajo na sestankih pripraviti odločitve za strokovni svet in nato implementirati zahteve, ki so bile opredeljene na strokovnem svetu.

Predsednik (vodja) izvaja proces gozdnega dialoga: predstavnik MKGP.

Člani so vodje tematskih delovnih skupin in predstavniki operativnega dela MKGP.

Tematske delovne skupine

Delovna skupina je **osnovna delovna celica** gozdnega dialoga, v kateri se podrobno obravnavajo posamezne tematske vsebine. Njena naloga je iskati kompromisne rešitve med različnimi interesi, oblikovati gradiva za obravnavo na strokovnem svetu, ter obravnavati teme, opredeljene na strokovnem svetu.

Član je lahko kdorkoli, torej predstavniki vseh interesnih skupin: vse državne ali nevladne organizacije, ki jih teme gozdarstva zanimajo. Sodelujoče organizacije poskrbijo, da so hkrati vključene v različne delovne skupine.

Vodja: strokovnjak na področju – prepoznan v stroki, nevtralni moderator, ki dobro pozna področje in vodi razpravo v skupini, a hkrati poskrbi, da so rezultati pravočasno posredovani v dialog širše, torej drugim skupinam/sekretariatu.

Število: optimalno 10–25 oseb, da zagotavljamo raznolikost, a še vedno obvladljivo.

Naloge

Obravnava določene tematske celote, ki jih določi strokovni svet/sekretariat (dobijo osnutek gradiva: pregled stanja, predhodne dokumente, predloge možnih ukrepov)

Iskanje skupnih ciljev in oblikovanje predlogov ukrepov.

Dokumentiranje soglasij in nesoglasij (transparentno zapisati razlike v stališčih).

Predlaganje kazalnikov za spremljanje napredka.

Priprava gradiv za strokovni svet, kjer se usklajujejo širši dogovori.

Način dela

Redna srečanja: npr. 2–3 na leto, po potrebi tudi bolj pogosto; 1 srečanje na leto v okviru Gozdnega foruma (srečanje vseh tematskih delovnih skupin).

Jasna agenda vnaprej: določena je tema srečanja.

Gradiva posredovana vnaprej. Naj gradiva ne bodo preobsežna, da udeleženci ne izgubijo motivacijo.

Po srečanju – povzetek in sklepi (kaj je dogovorjeno, kje ostajajo razlike).

Vodja organizira posamezna srečanja – povabi člane in pravočasno razpošlje delovno gradivo, skrbi za enakopravno razpravo in uravnoteženost interesov ter poskrbi za zapisnik. Povezuje se z drugimi vodjami delovnih skupin in sodeluje z drugimi delovnimi telesi. Spodbuja člane k aktivni udeležbi.

Člani delovne skupine pred srečanjem pregledajo gradiva, na srečanjih pa aktivno razpravljajo in argumentirajo svoje predloge, spoštujejo druge udeležence in pravila razprave. Prav tako morajo poskrbeti za prenos informacij nazaj v svojo organizacijo, ter zbirajo povratne informacije svojih članov/sodelavcev in jih prinašajo v razpravo. Sodelujejo tudi pri razširjanju rezultatov dialoga (npr. v svojem sektorju, med članstvom).

Pravila

- Odločanje po načelu konsenza (ne z glasovanjem). Če konsenza ni se v zapisniku zabeleži različna stališča.
- Vsak član lahko prispeva pisne predloge, ki jih mora skupina obravnavati.
- Članstvo je odprto za nove organizacije, če je utemeljen interes.

Gozdni forum

Gozdni forum je namenjen **sodelovanju vseh tematskih delovnih skupin**. V okviru gozdnih forumov, ki se sklicujejo po potrebi, se odvijajo široke razprave in usklajevanja rezultatov dela v delovnih skupinah. Tu se predstavlja posamezna trenutna stanja, potekajo morebitne razprave in s konsenzom sprejemajo odločitve o odprtih tematskih in procesnih vidikih. Poleg vsebinskega usklajevanja interesov je naloga gozdnega foruma priprava odločitev za strokovni svet in udejanjanje usmeritev strokovnega sveta.

Gozdni forum organizirajo vodje tematskih delovnih skupin in je namenjen vsem članom tematskih delovnih skupin. Vodje so hkrati člani sekretariata gozdnega dialoga.

Predlog področij / tematskih delovnih skupin

	PODROČJE
1.	Gozdno inženirstvo (status gozdarjev kot pooblaščenih inženirjev)
2.	Naloge javne gozdarske službe v spremenjenih razmerah
3.	Gozdnogospodarsko načrtovanje v obdobju podnebnih sprememb
4.	Izvedba del v gozdovih
5.	Vpliv EU politik na gozdarstvo
6.	Varstvo gozdov

6 Viri

Baloh T. 2024. Proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa (V4 2219): Zasnova participativnega procesa s stroškovnikom: delni rezultat (A4.3) M4.2 (Ljubljana): Gozdarski inštitut Slovenije

Delovno gradivo MKGP: GOZDNI DIALOG-sodobno komunikacijsko orodje gozdne politike.

Hogl K., Kvarda E. 2008. The Austrian Forest Dialogue: Introducing a new mode of governance process to a well entrenched sectoral domain. Forschungsbericht/Research Report 1-2008. Universität für Bodenkultur Wien. 82 str.

http://www.boku.ac.at/sfh/reports/Research_report_1_2008.pdf